

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

8.GÜN

RAMAZAN VE KARDEŞLİK RUHU (MÜMİNLERİN BİRBİRİNE DESTEK OLMASI)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

“Müminler ancak kardeşirler. O hâlde kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah’a karşı gelmekten sakının ki rahmete eresiniz.”

Hucurât, 49/10.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin **ticârî maksatla** kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır. **Ticârî maksat olmadan izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılmasında herhangi bir sorun yoktur.**

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri bir kez daha rahmet ve mağfiret mevsimi olan Ramazan'a eriştiren, bizlere orucu farz kılan ve kulluğumuzun idrakine varmamız için fırsatlar sunan Yüce Allah'a mahsustur. Salât ve selâm, bu ayın nasıl ihya edilmesi gerektiğini yaşayarak öğreten, kulluk yolunda en güzel örneğimiz olan Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa ﷺ'in, onun âline, ashabına ve kıyamete kadar onun izinden giden tüm mü'minlerin üzerine olsun!

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

Ramazan... Rahmetin yağmur gibi yağdığı, kalplerin arındığı, ruhların tazelendiğı bir ay. Zamanın bereketlendiğı, gündüzlerin sabırla, gecelerin ibadetle aydınlandığı kutlu mevsim. Bu ay, sadece açlık ve susuzlukla sınanma ayı değil, asıl olarak gönülleri yumuşatma, öfkeyi dindirme, kardeşlik bağlarını kuvvetlendirme ayıdır.

Her yıl gelen bu mübarek misafir, müminleri aynı seccadede saf tutmaya, aynı sofrada buluşmaya, aynı duaya âmin demeye çağırır. Bu çağrı, nefsin bencilliğinden sıyrılıp ümmet bilincine erişmenin, kalpleri birleştirmenin çağrısıdır. Ramazan, fakir ile zengini, güçlü ile zayıfı, genç ile yaşlıyı, siyah ile beyazı aynı lokmaya ortak eden büyük bir rahmettir. Bu ayda aç kalan sadece mide değil, biriktirilen kinler, kırgınlıklar, nefretler de aç bırakılmalı, gönüller kardeşlikle doyurulmalıdır.

Kur’ân-ı Kerîm’de Ramazan’ın farz kılındığını bildiren ayet-i kerime şu şekildedir: **“Ey iman edenler! Sizden öncekilere farz kılındığı gibi, oruç size de farz kılındı ki, takvâ sahibi olasınız.”**

1

Bu ayetin her kelimesi derin bir hakikati fısıldar bizlere. **“Sizden öncekilere farz kılındığı gibi”** ifadesi, oruç ibadetinin yalnızca ümmet-i Muhammed’e ﷺ mahsus olmadığını, insanoğlunun bu kulluk sınavından her devirde geçirildiğini gösterir. **“Farz kılındı”** ifadesi, oruç ibadetinin kişisel bir tercih değil, ilahi bir emanet olduğunu vurgular. **“Takvâ sahibi olasınız”** bölümü ise, oruç ibadetinin sadece bedensel değil, ruhsal ve ahlâkî bir dönüşüm sağlaması gerektiğini anlatır.

Bu ayet, Ramazan’ın gayesini net bir şekilde ortaya koymaktadır: Mümin, bu ayda aç kalmakla değil, kalbini takvâyâ açmakla kemale erer. Takvâ; günahların karanlığında yolunu kaybetmemek, nefsi arzuların fırtınasına kapılmamak, Allah’ın rızasını her şeyden üstün tutmaktır.

Ramazan, bize yalnızca nefsimizi kontrol etmeyi değil, aynı zamanda kalbimizi temizlemeyi, kardeşliği pekiştirmeyi öğretir. Çünkü bir müminin orucu, sadece midesini değil, gözünü, dilini, elini, hatta kalbini bile haramdan korumasını gerektirir. Peygamber Efendimiz ﷺ bu hakikati şu hadis-i şerif

¹ Bakara, 2/183. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

ile açıklar: ***“Nice oruç tutanlar vardır ki, oruçlarından onlara kalan sadece açlık ve susuzluktur!”***²

Bu hadisten anlıyoruz ki, oruç ibadetini yalnızca aç kalmak olarak görenler, aslında onun ruhundan nasipsiz kalmışlardır. Ramazan, sadece mideleri değil, gönülleri de aç bırakmayı gerektirir. Öfkeyi, kini, nefreti susturmalı; yerine şefkati, merhameti ve kardeşliği koymalıdır.

Ramazan ayı, yalnızca bireysel bir ibadet ayı değildir. Aynı zamanda ümmetin kardeşliğini pekiştiren, sosyal dayanışmayı artıran büyük bir fırsattır. İftar sofraları, paylaşmanın ve birlikteliğin en güzel tablolarındandır. Peygamber Efendimiz ﷺ, bir oruçluyu iftar ettirmenin ne büyük bir fazilet olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: ***“Kim bir oruçluyu iftar ettirirse, oruç tutanın sevabı kadar sevap kazanır; üstelik oruçlunun sevabından da hiçbir eksilme olmaz.”***³

Bu hadis, paylaşmanın, iftar sofralarının ve dayanışmanın ne kadar büyük bir sevaba vesile olduğunu gösterir. Oruç, yalnızca kişiyi günahlardan alıkoymaz, aynı zamanda onu başkalarının hâlini anlamaya sevk eder.

² İbn Mâce, Siyam, 21. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ

³ Tirmizî, Savm, 82. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْءٌ

“Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile başkalarını kendilerine tercih ederler.”⁴

Bu ayet, gerçek kardeşliğin fedakârlık olduğunu öğretir. Ramazan, sadece karnımızı doyurmak değil, başkasının açlığını da dindirmek için bir fırsattır.

Ramazan ayı, yalnızca aç ve susuz kalınan bir zaman dilimi değildir. Bu ay, müminlerin hem nefsinin terbiye ettiği hem de kardeşlik bağlarını kuvvetlendirdiği bir arınma mevsimidir. Oruç, insana sabretmeyi, açın hâlini anlamayı ve paylaşmayı öğretir. Gün boyu aç ve susuz kalan mümin, yoksulun çektiği sıkıntıları bizzat tecrübe eder ve ona merhametle yaklaşır. Bu sebeple Ramazan, yalnızca bireysel ibadetlerin arttığı değil, müminlerin birbiriyle olan bağlarını da kuvvetlendirdiği bir rahmet ayıdır. Resûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: ***“Kim bir oruçluyu iftar ettirirse, oruç tutanın sevabı kadar sevap kazanır; üstelik oruçlunun sevabından da hiçbir eksilme olmaz.”⁵***

Ramazan’da paylaşmanın, iftar sofralarının ve dayanışmanın ne kadar büyük bir sevaba vesile olduğunu gösterir. Aç olan bir kimseyi doyurmak, suya muhtaç birine su vermek, bizi hem Rabbimize hem de kardeşlerimize yaklaştırır.

⁴ Haşr, 59/9. وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

⁵ Tirmizî, Savm, 82. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْءٌ

Hazret-i Osman *radiyallâhu anh* Ramazan ayında Medine'ye gelen bir kervanı, fakirlere dağıtarak paylaşmanın zirvesini göstermiştir. Tüccarlar bu malları satın almak istediklerinde, ona “**Bize %10, %100 fazla veriyoruz**” demişlerdir. Ancak Hazret-i Osman *radiyallâhu anh*, “**Ben %700 kârla sattım!**” cevabını vermiştir. “**Kim aldı?**” diye sorduklarında, “**Allah aldı!**”⁶ demiştir.

Bu olay, Ramazan ayında infakın ve cömertliğin Müslümanlar arasındaki kardeşlik bağlarını nasıl güçlendirdiğini açıkça göstermektedir.

Ramazan, bir mevsim değil, bir bilinçtir. Oruç, yalnızca mideyi değil, kalbi de arındıran bir ibadettir. İftar sofralarında paylaşılan ekmek, sadece açlığı dindiren bir nimet değil, gönülleri birleştiren bir rahmettir. Bu mübarek ay, sadece belirli günleri değil, bütün bir hayatı ihya etmenin provasıdır.

Ne yazık ki bazı insanlar, Ramazan'ı bir misafir gibi görürler. Geldiğinde hürmet eder, gittiğinde unuttur, ardından eski hâllerine dönerler. Oysa Ramazan, bize kazandırdığı değerleri, hayatımızın ayrılmaz bir parçası hâline getirmemiz için gelir. Peki, Ramazan'ın ruhunu sadece bu otuz güne hapsederseniz, ondan gerçekten istifade etmiş olur muyuz?

Ramazan ayında gözyaşlarıyla af dilediğimiz, secdelerde huzur bulduğumuz, açların hâlinden anladığımız bu manevi

⁶ *Beyhakî, Şuabü'l-İman, 3/259.*

atmosfer, **bayram sabahıyla sona mı ermeli?** İftar sofralarında kardeşliğimizi pekiştirirken, bayramdan sonra aynı kardeşlerimize sırtımızı dönmek, Ramazan'ın ruhuna aykırı olmaz mı?

“Müminler ancak kardeşirler. O hâlde kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah’a karşı gelmekten sakının ki rahmete eresiniz.”⁷

Bu ayet, bizlere çok net bir mesaj vermektedir: **Kardeşlik, şartlara ve zaman dilimlerine bağlı bir kavram değildir. Müminler, yalnızca Ramazan’da değil, yılın her gününde, ömrün her anında kardeşirler. Öyleyse kendimize şu soruyu sormalıyız:**

- Ramazan boyunca açları doyurduk, peki, bayramdan sonra da onların hâlini sormaya devam edecek miyiz?
- Bu mübarek ayda dualarla arş-ı âlâya yükselen ellerimiz, bayramdan sonra da ihtiyaç sahiplerine uzanmaya devam edecek mi?
- Kin ve nefreti kalplerimizden temizlediğimiz gibi, yıl boyunca da birbirimize merhametle bakmayı sürdürecektir miyiz?

Hazret-i Ali *radiyallâhu anh* **Ramazan ayından sonra da fakirlerin sofrasına oturur, onların hâlini sorar ve dertlerine derman olmaya çalışırdı. Kendisine “Ey Ali! Sen bir halifesin,**

⁷ *Hucurât, 49/10.* إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

neden bu kadar mütevazı yaşıyorsun?” denildiğinde, şu ibretlik cevabı vermiştir: **“Eğer Ramazan ayındaki sadelik ve fedakârlık bir ömre yayılmazsa, o Ramazan’ın bereketinden istifade edilememiş demektir.”** ⁸ O hâlde biz de kendimize şu soruyu soralım: **Ramazan’dan sonra da bu ayın güzelliklerini sürdürebilecek miyiz?**

Ramazan, yalnızca belli bir zaman dilimine sıkışan bir ibadet mevsimi değil, hayatımızın tamamına yön veren büyük bir okuldur. **Oruç, sabrı öğretir; infak, cömertliği pekiştirir; kardeşlik ise mümin gönülleri birleştirir.** Ancak önemli olan, Ramazan ayında kazandığımız bu güzel hasletleri, Ramazan’dan sonra da sürdürebilmektir. **Peki, bu mübarek ay bizlere hangi dersleri kazandırmaktadır?**

RAMAZAN’IN BİZE VERDİĞİ ÜÇ BÜYÜK DERS

Ramazan, sabrın en büyük öğretmenidir. **Açlık ve susuzluk, sadece bedeni değil, ruhu da terbiye eden bir imtihandır.** İnsanoğlu, en küçük sıkıntıda bile şikâyet etmeye meyillidir; fakat Ramazan ayı, bizlere **nimetin kıymetini bilme ve şükretme** bilinci kazandırır. Bir yudum suyun, bir lokma ekmeğin kıymetini, ancak onlara ulaşamadığımızda daha iyi idrak ederiz.

⁸ *İbn Kesîr, el-Bidâye ve’n-Nihâye, 8/4.*

- ***Sabır ve Şükür: Ramazan, Sabır Mektebidir!***

“Eğer Allah’ın nimetlerini saymaya kalksanız, onları sayamazsınız!”⁹

Ne var ki, insan bu nimetleri alışkanlık hâline getirdiğinde onların değerini unutur. **Şükür, nimetin devamını sağlarken; nankörlük, nimetin elden gitmesine sebep olur.** Bu yüzden Ramazan, bizleri sabredenlerden ve şükredenlerden olma yolunda eğiten bir terbiye mevsimidir. Peygamber Efendimiz ﷺ buyurur ki: ***“Müminin hâli ne hoştur! Onun her hâli kendisi için bir hayırdır. Bu durum yalnızca mümine mahsustur: Başına bir iyilik gelirse şükreder, bu onun için hayır olur; bir sıkıntıya uğrarsa sabreder, bu da onun için hayır olur.”¹⁰***

Ramazan ayında açlığa sabreden, şükretmeyi öğrenen bir mümin, Ramazan’dan sonra da her türlü nimet karşısında hamd ve şükür hâlinde olmalıdır. **Çünkü gerçek sabır, yalnızca açlığa değil; günahlara, öfkeye ve nefsin isteklerine karşı da direnç göstermektir.**

⁹ İbrahim, 14/34. وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا

¹⁰ Müslim, Zühd, 64. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

- ***Paylaşma ve Yardımlaşma: Ramazan, Cömertliğin Mevsimidir!***

Ramazan ayı, sadece oruç tutulan bir ay değil, aynı zamanda infakın, yardımlaşmanın, cömertliğin zirveye ulaştığı bir mevsimdir. Fakirin hâlini anlama, ihtiyaç sahiplerini gözetme bilincini en çok kazandığımız zaman dilimidir. **Bir insan, karnı tokken açın hâlini tam anlamıyla idrak edemez; fakat Ramazan, hepimize bu empatiyi kazandırır. “Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe asla iyiliğe ulaşamazsınız!”**¹¹

Dikkat edilirse, ayette **“sevdiğiniz şeylerden”** infak etmenin gerekliliği vurgulanmaktadır. Yani paylaşmak, elimizde fazladan kalanları vermek değil, en sevdiğimiz şeyleri Allah rızası için feda edebilmektir. Ramazan ayı, bizlere bu fedakârlık ruhunu kazandırır.

Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurur: **“Sadakanın en faziletlisi Ramazan ayında verilen sadakadır.”**¹²

Bu yüzden Ramazan’da verdiğimiz zekâtlar, iftar sofralarımızı fakirlerle paylaşmamız, elimizdeki nimetleri başkalarına ulaştırmamız sadece birer ibadet değil, **bizim insanî yönümüzü de güçlendiren hasletlerdir.** Ancak önemli olan, bu güzel ruhu sadece Ramazan’a hasretmemek ve yıl boyunca sürdürebilmektir.

¹¹ *Âl-i İmrân*, 3/92. لَنْ تَتَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

¹² *Müslim, Zühd*, 64. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ فِي رَمَضَانَ

- **Kardeşlik ve Affedicilik: Ramazan, Kalpleri Birleştirir!**

Ramazan ayında iftar sofralarının bereketi, yalnızca yediğimiz yemeklerden değil, **o sofrada kurulan dostluklardan, gönül birlikteliklerinden, kardeşlik bağlarından** gelir. Bu ay, bize sadece ibadeti değil, birbirimize karşı affedici ve hoşgörülü olmayı da öğretir. **“Affetsinler, hoşgörsünler! Allah’ın sizi bağışlamasını istemez misiniz?”** ¹³

Kardeşliğin en büyük düşmanı, kin ve nefrettir. Ramazan, bu kötü duyguların kalpten silinmesi için en güzel fırsattır. Oruç, yalnızca bedeni değil, kalbi de temizleyen bir ibadettir. Peygamber Efendimiz ﷺ buyurmuştur: **“Kim yalan sözü ve onunla amel etmeyi terk etmezse, Allah’ın onun aç kalmasına ihtiyacı yoktur.”** ¹⁴

Bu hadis-i şerif, bizlere Ramazan’ın sadece aç kalmak değil, aynı zamanda **güzel ahlâkı kazanmak olduğunu** öğretmektedir. Oruç tutan bir insan, öfkeye kapılmaz, kötü söz söylemez, başkalarıyla gereksiz tartışmalara girmez. **Çünkü Ramazan ayı, müminlerin birbirlerine daha da yakınlaştığı, kırgınlıkların ve küskünlüklerin sona erdiği bir barış ayıdır.**

¹³ Nûr, 24/22. وَلْيَغْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ

¹⁴ Buhârî, Savm, 8. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ

Ramazan, bir ömür sürecektir bir ahlâk mektebidir. **Bu ayda öğrendiğimiz sabır, cömertlik ve kardeşlik duygularını Ramazan'dan sonra da devam ettirebilecek miyiz? Yoksa Ramazan bittiğinde, kazandığımız güzel hasletleri bir kenara mı bırakacağız?**

Oruç, sadece Ramazan günlerinde değil, hayat boyu devam etmelidir. Nefsimize karşı sabır, nimetler karşısında şükür, ihtiyaç sahiplerine karşı cömertlik, mümin kardeşlerimize karşı affedicilik... İşte gerçek Ramazan ruhu budur!

*Rabbimiz! Bizleri, **Ramazan'ın ruhunu** hakkıyla idrak eden ve onu hayatımızın her anına taşıyan kullarından eylesin!*

*Rabbimiz! Bizleri, **Ramazan'ı hakkıyla geçirenlerden ve bayram sabahına affolunmuş olarak çıkan kullarından eylesin!***
(Âmin!..)

وَعَاخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، **الفاتحه**